

302. *Argum. III.* ORIGENES dissepens de fermento Pharisæorum (comment. in Matth. tom. XII. n. 6. p. 319. edit. Ruæi.): *Annon, inquit, et aliquando fermentum offertur super altare? Ergo.*

R. ORIGENES, a S. Hieronymo jam compellatus Doctor allegoricus, fermentum sumit allegorice pro hypocrisi, ejusque scopus est; redarguere sacerdotes novæ Legis, qui simulata sanctitate sacrificium peragunt, ut illi in Lege veteri de quibus nos monet Christus: *Cavete a fermento Pharisæorum*; hinc enim et a Pharisæorum fermento, sive hypocrisi progreditur ad sacerdotium novæ Legis. Et vero quid commune est materiæ sacrificii novæ Legis cum Pharisæorum hypocrisi? Hinc quoque ait, fermentum *aliquando* offerri; si enim panis fermentatus fuisset communis et fixa sacrificii materia, non *aliquando* offerri dixisset.

303. *Argum. IV.* S. DACIUS Mediolanensis episcopus in Chronico ait, variare nonnihil Ecclesias super Missæ sacrificio: idem Photius inquit epist. 64; sed hoc de pane Eucharistiæ materia commode intelligitur.

R. 1º. Chronicum DACII plerorumque consensu opus adulterinum est, ipso non diffidente MABILLONIO Diss. de azymo cap. 6., ubi inquit: *De hujus Chronici auctoritate mihi certo pronuntiare non licet.*

R. 2º. Permissa authentia libri, *N. Cons.* cum enim solum dicat S. DACIUS variare Ecclesias in quibusdam ritibus Missæ sacrificii, non sequitur: ergo et in materia; nam etsi tunc in hac non variassent, tamen variarunt in multis aliis, in Introitu, in ritu Offertorii, consecrationis, et similium.

R. 3º. S. DACIUS teste BELLARMINO de Scriptoribus Eccles. floruit circa annum 360.; sed circa illud tempus cœpisse jam in Ecclesia Constantinopolitana fermentati usum, supra in conclus. quoad Armenos observavimus. Photius tamen azymi usum Latinis nunquam objecit, quia noverat versipellis homo, fermentati usum sua in Ecclesia haud adeo adultum esse, saltem non viginis ab initio, sed priscos Græcos imitatos exemplum Christi.

304. *Argum. V.* Juxta PHILOPONUM L. de Paschate. *Neque azymum proprii corporis discipulis suis dedit Christus; nam et hoc etiam nunc feret; ergo.*

R. 1º. Falsum est hujus philosophi assumptum; Christum non celebrasse ritu judaico Pascha legale ultimum ante mortem suam, quod eo libro sibi sumpserat probandum; sed contra Patrum Græcorum priorum, aliorumque adhuc eo tempore sententiam, ipso teste Photio cit. Cur Philosophus ille id consilii cœperit, in promptu causa est. Degebat eo ipso tempore in sec. VI. Constantinopoli, quo illuc renuebant venire Armeni, eo quod Constantinopolitana Ecclesia, ut observatum supra, tunc recessisset ab azymi usu, etsi eodem seculo paulo antequam fermentati usus inolesceret, scilicet an. 553., Armeni interfuissent Synodo generali V. sive Constantinopolitanæ II. PHILOPONUS igitur, ut fermentati usum tueretur in gratiam Episcoporum, sic ratiocinabatur: Christus non celebravit ultimum Pascha ritu judaico in azymis; alioquin id fieri etiam nunc deberet. Sed fundamentum hoc falsum est, repugnans Origeni, S. Epiphанию, S. Chrysostomo, et, teste Photio, Ecclesiæ græcæ. Unde

R. 2º. Ex Philosopho hoc id solum conficitur, ejus ætate, post medium

et circa finem seculi VI. tenuisse jam fermentati usum in Ecclesia illa particulari, quod nemo negat; non vero usum eundem in prioribus etiam seculis tenuisse apud Græcos; vel jam Philoponi ætate fuisse communem Orientis Ecclesiæ. Non simul et semel consuetudo hæc Græcorum Ecclesias corripuit, ut constat ex cit. in conclus. epistola Cæularii, usum azymi Patriarchis Alexandrino et Hierosolymit. sua adhuc ætate exprobrantis.

ARTICULUS III.

QUÆ SIT SECUNDÆ CONSECRATIONIS MATERIA?

Non unus circa hanc materiam error extitit. Fuere, ut Ebionitæ, qui solam adhibendam aquam contenderent, dicti Hydroparastatæ, sive *Aquarii*, vel *Aquatici*, eo, ut fertur, sobrietatis inducti causa. Alii ideo solam adhibebant aquam, quod vinum malum esse et a malo ortum principio crederent, ut Manichæi, eorumque varia progenies. Alii, ne ex odore vini dignoscerentur Christiani esse, consecrabant in aqua, teste S. Cypriano epist. 63. ad Cæcilium, de sacramento calicis. Fuere tandem, qui in solo lacte consecrabant, ut colligitur ex Conc. Carthaginensi an. 397. (Labb. t. 2. p. 1170. E.) Armeni contra usque ad Concilium Florentinum vino puro, sine mixta aqua, utebantur.

305. *Dico I.* Materia necessaria, necessitate sacramenti, in secunda consecratione est vinum de vite; id est, vinum vere et proprie dictum; quodcumque, qualecumque deinde sit.

Prob. Ex Concilio FLORENT. in Decr. *Tertium est Eucharistiæ sacramentum, cujus materia est panis triticeus, et vinum de vite.* Item ex Concilio TRIDENT. Sess. 13. cap. 3. et Can. 2. Sed et ante idem docuerat Concil. CARTHAGIN. laudatum dicens: *In sacramentis corporis et sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, h. e. panis et vinum aquæ mixtum.* Idem sancivit Trullana synodus (Labb. t. 6. p. 1156. D. E.). Quin, testimonio Patrum, sic constans habuit traditio Ecclesiæ, nixa Christi exemplo Matth. 26. in vino consecrantis.

Unde fabulis annumerandum, quod ait Volterran. L. 7. Geogr., INNOCENTIUM III, permisisse Norwegis, ut absque vino consecrarent; ac quod Fumus refert, ALEXANDRUM VI. in eandem propendisse sententiam. Prior quidem deceptus fuit a litteris, quas sub Innocentii nomine confixerunt scelerati duo, qui ideo capitali poena scelus luerunt, teste Reynaldo ad annum 1490. Alter pariter a vago mendacique rumore id hauserat.

306. *Dico II.* Vino tamen miscenda est aqua in modica quantitate.

Constat ex totius Ecclesiæ praxi constanti ac perpetua, de qua testantur 1º. Patres omnis ævi et regionis apud Bellarminum hic. 2º. Concilia, quæ idem observari præcipiunt: AURELIANENSE IV. Can. 4. (Labb. t. 5. p. 382. C.) *Ut nullus in oblatione sacri calicis, nisi quod ex fructu vineæ speratur, et hoc aqua mixtum offerre præsumat.* CARTHAGINENSE III. Can. 24. *Ut in sacramentis corporis, etc. ut in præced. conclus. FLORENTINUM in Decr. Materia*

calicis est vinum de vite, cui modicissima admisceri aqua debet. Ac TRIDENTINUM Sess. 22. cap. 7., ubi et rationes assignat : quia Christus ipse in vino aqua mixto Eucharistiam instituisse creditur : quia ex latere Christi sanguis et aqua simul prodiit : ut significetur unio Ecclesiæ cum Christo ; modica tamen aqua esse debet ; nec vinum desinat usuale esse, utpote materia necessaria necessitate sacramenti.

Si dicas : Igitur aqua est materia hujus sacramenti, sicut vinum.

R. N. *Illatum*. Materia enim necessaria calicis necessitate sacramenti est vinum usuale ex dictis ; et quidem tantum, ut dicitur ; igitur non mera aqua, neque in tanta quantitate, ut, quod inde resultat, non maneat vinum usuale. Sed aqua solum ut pars minus principalis, et ut admixta vino, ac cum hoc unum moraliter constituens est idonea consecrationis materia.

307. *Dico III.* Admixtio tamen aquæ non est de necessitate sacramenti ; neque præcepti divini, sed tantum ecclesiastici.

Pars 1^a. admittitur ab omnibus, ac probatur tum negative hinc, quod non habeatur sufficiens fundamentum, hanc necessitatem asserendi ; tum positive, quia id clare supponunt Rubricæ Missalis Tit. 4., ubi dicitur : *Si celebrans primum post consecrationem advertat, nullam aquam vino admixtam fuisse, nullo modo apponat, quia non est de necessitate sacramenti.* Item Concilium FLORENT., quod in Decr. reprehendit solum Armenos, quod aquam non miscentes vino, ab universæ Ecclesiæ observantia discreparent ; nihil plane dicendo de invaliditate consecrationis in vino solo sine aqua.

Pars 2^a. et 3^a. rursus communis est. Ac quidem præceptum divinum ostendi nequit ; etsi enim Christus ipse dicatur miscuisse aquam vino, non ideo exemplum hoc in præceptum transiit ; ut multa alia, quæ Christus fecit, non ideo vim præcepti habent, velut lotio pedum. Sed utrum id, quod Christus fecit, etiam præcepisse dici debeat, ab usu et praxi Ecclesiæ desumi debet. Accedit tandem TRIDENTINUM, quod Sess. 22. cap. 7. docet, præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, ut aquam miscerent. Hoc vero præceptum Ecclesiæ ab ipsis Apostolis, eorumque praxi ducere videtur originem.

Dices : SS. Patres admixtionem aquæ vocant traditionem Dominicam. Item docent, non aliter posse consecrari ; velut CYPRIANUS epist. 62. jam citata inquires : *In sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo nec vinum solum potest ; ergo.*

Ad 1^{am}. R. D. Vocant traditionem Dominicam, quia Christus eam præcepit N. quia vino aqua mixto consecravit C. Est traditio Domini originaliter exemplo ; sed non ideo etiam præcepto. *Quoad alterum* : Patres solum inculcant gravem necessitatem ex præcepto ecclesiastico, ut ex ipso colligitur Cypriano, dum ibidem subdit : *Si quis de antecessoribus nostris, vel ignoranter non hoc observavit... potest simplicitati ejus de indulgentia Domini venia concedi.*

308. *Dico IV.* Etiam aqua vino mixta in Christi sanguinem convertitur. Est communis sententia ; non tamen de fide.

Prob. Ex Traditione Patrum. Sic IRENÆUS L. 4. advers. Hær. cap. 37. (al. 33.) *Accipiens, inquit, Dominus panem, suum corpus esse confitebatur, et temperamentum calicis, suum sanguinem confirmavit.* JUSTIN. M. Apolog. 1. n. 63. A

precibus finitis... qui apud nos dicuntur Diaconi dant unicuique eorum, qui adsunt, panem, vinum et aquam, quæ cum gratiarum actione consecrata est. Atqui alimentum hoc apud nos Eucharistia vocatur. S. AMBROS. L. 4. de Sacram. c. 4. n. 19. *Ergo didicisti quod ex pane corpus fiat Christi, et quod vinum et aqua in calicem mittitur : sed fit sanguis consecratione verbi celestis.* Similia habent alii. Hæc tamen authenticam definitionem nondum innuunt ; sed neque ea ex Concilio aliquo colligitur.

Utrum vero aqua in sanguinem convertatur immediate, an mediate solum, id est, prius convertatur in vinum, sicque versa in vinum transubstantietur in sanguinem ? lis est mere scholastica, et philosophica quæstio, cujus resolutio inde pendet, an possibilis sit, actuque contingat naturaliter physica aquæ in vinum conversio, præsertim intra breve adeo spatium temporis ? Affirmant e Thomistis plures : negant communius alii, quos, cum quæstionem hanc theologico foro non inferendam puto, qui volet, consulat.

ARTICULUS IV.

QUIBUS PRÆCISE VERBIS CONTINEATUR FORMA EUCHARISTIÆ ?

Christum vere verbis Evangelicis in ultima cœna consecrasse panem et vinum, communissima est sententia, sat clare tradita a Patribus, ut TERTULLIANO L. 4. contra Marcionem cap. 40. *Acceptum panem, et distributum discipulis corpus illum suum fecit, Hoc est corpus meum, dicendo.* S. JOANNE DAMASCENO L. 4. de Fide orthodoxa cap. 13. (opp. t. 1. p. 268. D.) : *In principio dixit (Deus) : Producat terra herbam virentem ; et ad hanc usque diem, accedente imbre, divino præcepto impulsa et roborata, fetus suos profert. Dixit perinde Deus, Hoc est corpus meum ; et, Hic est sanguis meus ; et, Hoc facite in meam commemorationem : idque omnipotenti ejus præcepto, donec veniat, efficitur.* His similia alii habent. Ut proinde omnino singularis et deserta sit opinio, quam olim INNOCENTIUS III. ante adeptum Pontificatum proposuit L. 4. de Myster. Miss. cap. 6., Christum pro potestate excellentiæ consecrasse sola intentione interna, etsi nobis aliqua verba adhibenda imperavit, quanquam S. THOM. q. 18. a. 1. ad 1. dicat, eum illa magis opinative, quam assertive dixisse ; ac mutasse videatur postea, cap. *Cum Martha*, de celebrat. Miss.

Lutherus L. de abroganda Miss. priv. ad consecrationem totam liturgiam necessariam contendit. E recentioribus schismaticis Græcis Nicol. Cabasilas in explic. Liturg. cap. 29. et 30., Marcus Ephesinus, Hieremias Patriarcha in censura ad Augustan. Confess. cap. 10. etsi verba Christi in Evangelio expressa esse necessario adhibenda dicant ; volunt tamen ea a sacerdote solum proferri narrative, neque ea operari antequam sacerdos consuetas preces juxta liturgiam S. CHRYSOSTOMI (opp. t. 12. p. 792. A.) : *Fac panem istum pretiosum corpus Christi tui, et quod est in calice isto, pretiosum sanguinem Christi tui, etc., recitarit ; quam precationem ad confectionem sacramenti necessariam aiunt, ut ea omissa sacramentum non perficiatur.*

Ex Catholicis Doctor Angelicus juxta plures Thomistas in consecratione calicis etiam de necessitate sacramenti illa verba exigit 3. p. q. 78. *Novi et æterni Testamenti, mysterium fidei, a quo tamen eum vindicant Thomista-*

rum alii. Scotus vero illa præcedentia, *qui pridie, quam pateretur*, etc., videtur exigere.

309. *Dico I.* Verba essentialia, quæ ad consecrationem primam requiruntur, et sufficiunt, sunt hæc sola, vel his æquivalentia: *Hoc est corpus meum*.

Prob. generaliter 1°. Sola illa verba sunt essentialia, quæ sufficiunt ad convertendum panem, et corpus Christi constituendum præsens sub speciebus panis: atqui ad hoc verba illa quatuor, *Hoc est corpus meum*, sufficiunt. *Min. prob.* Verba sacramentalia, utpote practica, efficiunt id, quod significant, id est, efficiunt tantum, quantum necesse est, ut verificentur: sed verba illa significant præsentiam corporis Christi, nec possunt verificari ea non data; ergo etiam præsentiam illius efficiunt.

2°. Contra Scotum. Per ea verba sola fit consecratio, eaque sola necessario requiruntur, quæ proferuntur nomine et in persona Christi, ac quibus Christus ipse consecravit, ut patet ex FLORENTINO in Decr. Atqui sola illa quatuor, non vero ista, *qui pridie*, etc. Christi persona et nomine proferuntur; neque illis usus est Christus consecrans; sed sunt verba tantum Historici sacri, quæ sacerdos recitat; ergo.

Neque dicas: Si verba illa non præcedant, sequentia, scilicet, *Hoc est corpus meum*, non significant corpus Christi, sed ipsius sacerdotis. Nam

R. N. sequel. et prob. Sed eo ipso, quod sacerdos proferat hæc verba, *Hoc est corpus meum*, ut significantia et efficientia ex institutione Christi, cum intentione conficiendi sacramentum, hoc etiam perficitur; quia intentio præstat, ut verba illa a Christo instituta, ejus prolata nomine et persona censeantur, licet hoc verbis præcedentibus non exprimeretur; non verba ea recitative tantum, vel historice, ut dicitur, profert; sed etiam assertive et significative; sic ut 1°. nomine suo referat institutionem Christi, et 2°. nomine Christi practice significet corpus Christi poni.

3°. Contra Græcos. Verba Christi: *Hoc est corpus meum: Hic est calix sanguinis mei*, sola perfecte transsubstantiationem, et præsentiam realem corporis et sanguinis Christi significant; ergo et, quia practica sunt, efficiunt. Et revera hic est Græcorum sensus contra relatos supra schismaticos; prolatis enim a sacerdote alta et intelligibili voce verbis Christi, *Hoc est corpus meum*, continuo et ante precationem illam conclamat populus, *Amen*, et prostratus adorat.

310. *Dices 1°.* Post verba Christi prolata sacerdos Græcus deprecatur, et invocatur Spiritum sanctum, ut panem istum faciat corpus Christi, et quod est in calice, pretiosum sanguinem; at non posset ita orare sacerdos, si jam peracta esset transsubstantiatio.

R. D. Maj. Ut fiat corpus Christi absolute *N.* ut fiat in salutem sumentibus, et non in iudicium *C.* Responsio nititur ipsa S. Basilii liturgia, quacum aliæ coincidunt: *Et panem hunc quidem faciat corpus sanctum ipsius Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu in remissionem peccatorum, et vitam æternam ei, qui illud percipit* (opp. t. 2. p. 679. C.). Et hunc revera sensum esse testati sunt Græci in FLORENTINO Sess. ult.

Si ais: Sed in liturgia S. Chrysostomi orat sacerdos Deum, ut panem faciat corpus Christi, *mutans* illum Spiritu sancto; ergo ante hanc orationem panis nondum erat mutatus.

R. N. Cons. Quia teste ARCTUDIO rerum græcarum peritissimo, Chrysostomi textus male est latine redditus *mutans*; sed cum in græco proferatur in aoristo secundo (μεταβαλον), verti oportuisset in præteritum, ut sensus sit: *Fac, ut panis, quem Spiritu sancto tuo mutasti in corpus Christi, suscipientibus ad animæ salutem fiat.*

311. *Dices 2°.* Patres passim aiunt, Eucharistiam perfici invocatione, et oratione; ergo preces illæ de essentia sunt. *Prob. Ant.* ex S. CYRILLO Hierosolymitano catech. 49. item 21. et S. JUSTINO Apol. 1. (loc. jam abunde citatis) quibus plurimi alii consonant.

R. D. Ant. Dicunt ideo, quod verba Christi: *Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus*, non habent vim consecrandi *N.* ideo, quia ex instituto Ecclesiæ preces verba illa Christi vel præcedunt, vel sequuntur; et quia ipsa verba Christi: *Hoc est corpus meum*, sunt implicita Spiritus sancti, vel Trinitatis invocatio, ut juxta promissionem Christi ad verba illius ponatur ejusdem corpus et sanguis; vel tandem, quia in se ipsam representant Christi orationem, rogantis Patrem *C.* Sic enim et AUG. de forma Baptismi, quæ certe deprecatoria non est, dicit L. 5. de Bapt. *Quomodo exaudit (Deus) homieidam deprecantem vel super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam; vel super capita eorum, quibus manus imponitur?*

312. *Dices 3°.* S. BASILIUS, teste S. JOANNE DAMASCENO, in liturgia sua panem et vinum post consecrationem verba adhuc *antitypa* vocat; ergo supponit per illa non fieri mutationem panis et vini in corpus et sanguinem Christi.

R. D. Vocat *antitypa* respectu corporis Christi adhuc ponendi, ac similiter sanguinis *N.* quatenus etiam post consecrationem adhuc futura figurant mysteria; vitam æternam, cujus pignus sunt corpus et sanguis Christi sub speciebus panis et vini *C.* Responsio ex S. JOANNE DAMASCENO constat; postquam enim Lib. de Fide orthodox. (opp. t. 1. p. 273. A.) dixerat, S. Basilium in liturgia vocasse panem et vinum *antitypa* corporis Christi ante consecrationem, addit, etiam sic dici posse adhuc post consecrationem: *Antitypa porro, id est exemplaria, futurorum ideo dicuntur; non quod non vere corpus et sanguis Christi sunt, sed quod nunc quidem divinitatis Christi per ea participes efficiamur; tunc autem intellectuali modo, per solum aspectum.* Unde potius JOANNES DAMASCEN. in dato sensu vocat *antitypa* post consecrationem, quam S. BASILIUS. Cæterum hac de voce vide plura, ubi de reali præsentia ex Traditione disputavimus.

313. *Dico II.* Verba consecrationis secundæ, sive calicis itidem hæc sola sunt: *Hic est calix sanguinis mei*, vel: *Hic est sanguis meus*.

Prob. I. Rationibus theologis. 1°. Verba illa: *Hic est sanguis meus*, utpote practica, efficiunt id, quod significant: sed significant Christi sanguinem præsentem; ergo efficiunt; proindeque sufficiunt sola. 2°. Sola

illa verba constituunt essentiam formæ calicis, quæ sufficienter vini in sanguinem conversionem exprimunt; sicut dictum in conclus. præced. de forma consecrationis primæ; sed conversionem illam sola ista: *Hic est sanguis meus*, sufficienter exprimunt, non minus, quam illa: *Hoc est corpus meum*, conversionem panis in Christi corpus; ergo.

Prob. II. Ex omnibus antiquis Græcorum et Orientalium liturgiis; in nulla enim earum verba illa: *Novi et æterni Testamenti*, etc. extant; nihilominus tamen valet forma et consecratio, ut colligitur tum ex traditione universali, quæ illas liturgias recipit, et approbat; tum ex Concil. FLORENTINO, quod aperte supponit, Græcos valide consecrare.

Nec refert, quod FLORENTINUM in Decr. de Sacramentis etiam verba illa cum aliis ponat, quæ juxta nos formam constituunt; non enim id facit, quod omnia sint de ejus essentia, sive pronuntianda necessario necessitate sacramenti; sed quia pronuntiari debent necessitate præcepti. Ita etiam ait esse presbyteratus formam: *Accipe potestatem*, etc. cum tamen apud plerisque certum sit, hæc: *In nomine Patris*, etc. de essentia non esse.

314. *Dices 1º.* Forma calicis debet perfecte significare naturam Eucharistiæ; sed hanc sic non significat sine his sequentibus: *Novi et æterni Testamenti, qui pro multis effundetur*, etc. *Prob. min.* Quia sine his non significatur sanguis effusus, sed solum sanguis simpliciter; ergo.

R. Permissa Maj. N. min. Quia forma a nobis assignata sufficienter exercite sanguinem profusum, ejusve separationem a corpore in hoc incruento sacrificio significat; cum vi verborum mystice sanguis separetur a corpore. Sicut ergo Eucharistia sub speciebus panis habet rationem sacrificii, licet in forma ejus consecratoria nulla vox exprimat signate rationem sacrificii; item sicut subsistit forma consecrationis primæ sine his: *Quod pro vobis tradetur*; ita hic.

315. *Dices 2º.* Verba illa posteriora sunt quædam determinationes prædicati, quibus sanguinis Christi virtus exprimitur, effusi in passione; ergo ad essentiam pertinent.

R. N. Cons. Nam etiam in prima consecratione verba hæc: *Quod pro vobis tradetur*, magis determinant prædicatum; nec tamen essentialia sunt. Illud ergo tantum censendum est essenziale in forma Latinorum, quod determinat prædicatum ad aliquod essenziale, non accidentale tantum: essenziale autem; significare conversionem vini in sanguinem, sive hujus præsentiam realem; sicut vero verba hæc: *Hoc est corpus meum*, sufficienter significant conversionem primam sine his: *quod pro vobis tradetur*; ita quoque hic.

316. *Dices 3º.* Sed juxta Doctorem Angelicum 3. p. q. 78. a. 3. verba illa sequentia sunt de substantia formæ.

Respondent Thomistæ plerique alii, qui nobiscum sentiunt, S. THOMAM per substantiam non intelligere essentiam, sed integritatem formæ; eo quod hic a. 1. formam in verbis Christi: *Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus*, ut nos, præcise ponat, quin ullam alterius verbi necessarii meminisset. Quidquid vero sit, præstat cum SUAREZ sequi tot Ecclesiarum litur-

gias, quam admittere, quod consequens esset, tot tantasque Ecclesias nunquam consecrasset.

317. Quæri hic quoque solet, quomodo sacerdos proferat consecrationis verba; an recitative, historice tantum, vel an enuntiative aut assertive? Priore modo proferre, est illa præcise eloqui ut solum dicta a Christo: posteriore modo est proferre sic, ut proferens intendat asserere, vel affirmare id, quod verba significant. Sed utroque modo pronuntiari a sacerdote dicendum est. Ac 1º. *recitative*; quia uti sacerdos prioribus verbis, quæ consecrationem præcedunt, refert narrative factum Christi accipientis, benedictis, etc.; ita et posterioribus refert ejus dicta, iisque adnectit formam per particulam *enim*, quæ incongrue, ac sine ullo sensu adderetur, si cæpta narratio historica non continuaretur. 2º. *Assertive*; 1. Quia juxta FLORENTINUM proferri debent in persona Christi, sic ut Christus censeatur ea proferre per os sacerdotis; at si solum recitative proferrentur, ut quævis alia Evangelii lectio, non proferrentur in persona Christi. Imo vera essent, licet corpus Christi non adesset, modo sub speciebus a Christo consecratis fuerit. 2. Quia si sola recitativa eorum prolatio sufficeret; ergo sacerdos ad mensam forte legens verba consecrationis vere consecraret. Igitur debent proferri assertive, quia sacerdos debet ea proferre practice, cum intentione vere faciendi sacramentum, corpus Christi.

CAPUT V.

DE PROPRIETATIBUS EUCHARISTIÆ, MINISTRO, SUBJECTO.

Hic præsertim de necessitate Eucharistiæ disputatio superest; quomodo, quibus necessaria sit, an sub utraque specie ejus præcepta sit sumptio? Cætera, quæ hic de Eucharistia pertractari in specie possunt, jam pleraque in part. 1. de Sacram. in genere disserui. Adde demum, quæ de ministro ac subjecto, quantum satis, dicenda videntur.

ARTICULUS I.

AN ET QUOMODO NECESSARIA EUCHARISTIA SIT?

318. *Dico I.* Eucharistia non est necessaria necessitate medii.

Prob. I. Ex S. Scriptura. Eucharistia absolute necessaria non est, si baptismo solo obtineri salus possit; sed juxta S. Scripturam obtineri potest, Marc. 16. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit.* Ad Tit. 3. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* 1. Petr. 3. 21. *Quod et vos nunc similis formæ salvos facit baptisma.* Certe quicumque est a peccatis liber, est filius Dei, jus habens ad hæreditatem gloriæ cælestis, quod non potest amit-